

PROEFTUIN TROTS OP DE KRIMPENERWAARD IN EEN NOTENDOP

Een blijvende rol voor de landbouw in de Krimpenerwaard. Daarvoor ontdekken en ontwikkelen melkveehouders, onderzoekers en ketenpartners nieuwe agrarische toekomstperspectieven. Met focus op de natuurlijke veerkracht van bodem, gewas en dier. Adaptieve landbouw noemen we dat. Een beknopt overzicht van lopende experimenten, acties en resultaten eerste helft 2020.

VEENVERRIJKING MET KLEI

Klei aanbrengen in veenbodems kan helpen om bodemdaling en CO₂ uitstoot op veen te beperken. Klei hecht zich makkelijk aan organische stof zoals veen en remt daarmee veenafbraak. We experimenteren in het veld bij de boer met toepassingsmogelijkheden en meten het effect op bodem, gewas en draagkracht. In het laboratorium testen we o.a. de werking van verschillende soorten klei en voeren CO₂ metingen uit.

Raakt ook aan [Grip op Draagkracht](#).

ACTIES / RESULTAAT

- Uit labproeven blijkt dat (bijna) alle kleisoorten CO₂ reductie opleveren, soms tot meer dan 50%
- Klei is goed aan te brengen met bestaande landbouwmachines
- Meting in het veld laat tot 5 cm klei zien, maar ook dieper in de bodem is klei te vinden
- Labproef rol van wormen bij inmenging klei gestart
- Eind dit jaar 4 nieuwe experimenteelocaties bij melkveehouders n.a.v. klei-loterij bij demodag.
- Spin-off van Krimpenerwaard experiment: op 2 locaties in Friesland wordt ook klei aangebracht.

GRIP OP DRAAGKRACHT

Hoe kunnen we, zeker bij vernatting, de draagkracht van percelen verhogen t.b.v. beweiden en berijden van het perceel? We meten draagkracht en vochtgehalte, onderzoeken de effecten van grasrassen en weidemanagement en delen kennis met veehouders.

Raakt ook aan [Adaptief Weiden](#), [Klei in Veen](#) en aan [Met minder druk meer lucht aan de bodem](#).

ACTIES / RESULTAAT

- Vocht is de meest bepalende factor in de hoeveelheid draagkracht
- Metingen grasopbrengst in rijspoor doorvertaald naar demo-project [Met minder druk meer lucht aan de bodem](#)
- Onderzoek naar rol van Klei in Veen bij verhogen van de draagkracht
- Metingen verschillende grasrassen en -mengsels (op een proeflocatie van Barenbrug) laten zien dat sommige mengsels een hogere draagkracht hebben dan andere mengsels.

MET MINDER DRUK MEER LUCHT AAN DE BODEM

Een spin-off van Grip op Draagkracht met als doel de praktische mogelijkheden te verkennen die rijshade en bodemverdichting en productieverlies voorkomen. Niet per se door nieuwe machines, maar door een andere manier van denken en ander gebruik van bestaand materieel in de veengebieden.

ACTIES / RESULTAAT

- Om de 2-3 weken metingen van grasopbrengst in en buiten het rijspoor
- Gewasopbrengst bij structurele rijshade blijft ca. 30% achter t.o.v. van niet bereiden oppervlakten
- Bewortelingsdichtheid blijft structureel achter in de rijsporen
- Grasbestand in de rijsporen loopt schade op door toenemend aandeel straatgras en kweekgras
- Bedrijven die kritisch berijden of relatief veel weiden hebben structureel veel minder schade.

ADAPTIEF WATERMANAGEMENT (VERVOLG OP ONDERWATERDRAINAGE)

Twee pilotbedrijven in de Krimpenerwaard hebben de afgelopen anderhalf jaar ervaring opgedaan met het effect van waterinfiltratie op bedrijfsvoering, bodemdaling, draagkracht en grasgroei. Op basis van deze ervaringen verkennen we hoe je waterinfiltratie kunt inzetten voor uiteenlopende duurzaamheidsdoelstellingen/diensten, bijvoorbeeld kruiden.

Raakt ook aan Grip op Draagkracht en aan experiment Weiden bij Hoog Water (van KTC Zegveld).

ACTIES / RESULTAAT

- Monitoren grondwaterstanden op de twee proefpercelen en op twee referentiepercelen
- Monitoren graskwaliteit; meten van de verschillen in graskwaliteit tussen het gedraineerde perceel en het referentieperceel
- Registratie van gebruik van de percelen (bemesten, beweiden, maaien, droogte- en vochtschade).

WEIDEBUFFET MET KRUIDEN

Kruiden dragen bij aan biodiversiteit. Maar hoe werkt het? We kijken naar verschillende (huidige) mengsels en de uitdagingen van het inzaaien en managen van kruiden in grasland, zoals welke bemesting ideaal is voor kruidenrijk grasland.

Raakt ook aan Grip op Draagkracht en Winst en Weidevogels (van LBI)

ACTIES / RESULTAAT

- Strokenfrees blijkt in doorzaaioproef op 8,5ha goed alternatief voor herinzaai (waarvoor anders bestaand grasland vernietigd moet worden)
- Experiment met extensieve kruidenbanen op extensief perceel. Hier wordt onderzocht of deze kruiden zich verder verspreiden over het perceel
- Nog onzeker of productieve kruiden op lange termijn behouden blijven op veengrond.

ADAPTIEVE JONGVEE OPFOK

Samen met melkveehouders wordt onderzocht hoe en waar je kunt sturen op optimale groei en gezondheid van het kalf in de eerste bepalende maanden. Denk aan voeding, sociale interactie, waarmee het adaptief vermogen van de kalveren wordt vergroot.

Raakt ook aan [Passende Koe](#).

ACTIES / RESULTAAT

- Metingen kalveren (i.v.m. corona vooral door melkveehouders gedaan)
- Resultaten van bloed en biestonderzoeken worden verwerkt
- Presentatiemoment eerste resultaten wordt ingepland.
- Biestmanagement is aandachtspunt (sluit aan bij PPS 'Kansen voor het Kalf in de Keten')

ADAPTIEF BEWEIDEN

Onderzoek naar het effect van verschillende beweidingssystemen op o.a. melk- en grasproductie, draagkracht, biodiversiteit en weidevogelbeheer. Hoe werkt weiden met een verhoogd grondwaterpeil?

Raakt ook aan [Grip op Draagkracht en Boeren bij Hoog Water](#) (van KTC Zegveld).

ACTIES / RESULTAAT

- Pilotproef op KTC Zegveld en 3 demobedrijven voor effect verhoogd grondwaterpeil op beweiding
- Systeemproef op KTC Zegveld en demoproject op 3 bedrijven naar toepassing beweidingssystemen en het effect op grasbenutting door de koeien, grasgroei en -zode, en biodiversiteit
- Deelnemers zijn enthousiast over roterend standweiden, vooral vanwege gemak en tevreden koeien. Juiste graslengte, voldoende voorraad bij droog weer of te lang gras bij nat weer zijn een uitdaging.

NATTE TEELTEN

Passen natte teelten in de veenweiden en zo ja hoe dan? En helpen ze bij het remmen van bodemdaling? De experimenteervelden aan de Schaapjeszijde vormen een leer- en experimenteertrajec dat kennis en inzicht heeft opgeleverd over lisdodde teelt en bijgedragen aan de dialoog over natte teelten als perspectief voor/in de Krimpenerwaard.

ACTIES / RESULTAAT

- 'Twijfelsessie' met stakeholders georganiseerd om vragen en twijfels helder te krijgen en ruimte te bieden voor ideeën/perspectieven:
 - Vooral vragen over de bijdrage van lisdodde aan het beperken van veenafbraak en het effect op bodemprocessen en broeikasgassen
 - Twijfel bij een passend verdienmodel en de te leveren diensten van de lisdodde
 - Weinig vragen over de teelt en productie.

KRIMPENERWAARDEMAKERS

Wat zijn de mogelijkheden om toenemende laagwaardige biomassastromen (bijv. rietmaaisel) die in de Krimpenerwaard vrijkomen om te zetten in hoogwaardig voedsel met behulp van insecten? Het gaat daarbij vooral om biomassastromen die vrijkomen bij natuurontwikkeling van landbouwgrond naar natuur.

ACTIES / RESULTAAT

- Laagwaardige biomassa bewerken tot 'voer' voor insecten (fijn malen)
- Eerste experimenten waarbij insecten laagwaardige biomassa omzetten tot een hoogwaardig product zijn uitgevoerd
- De omzetting bij de eerste experimenten is redelijk maar vraagt om verdere 'finetunen'; aan welke knoppen kunnen en moeten we draaien om dit voor elkaar te krijgen?
- Uitrol vervollexperimenten

MIJN KOERS

Als je weet wat je wilt, kun je beter omgaan met nieuwe omstandigheden. In het programma Mijn Koers gaan melkveehouders aan de slag met hun ondernemerskoers voor de komende jaren. Ze ontdekken/bepalen wat bij hen past, welk ondernemersperspectief daarbij hoort en toetsten hun perspectief in hun omgeving. Vervolgens maken zij een plan met concrete acties en stappen om hun doel te bereiken.

Verbindt praktijk en onderzoek uit alle pilots.

ACTIES / RESULTAAT

- 1e deelnemersgroep is gestart, deelnemers geven aan toegevoegde waarde te ervaren
- Werving 2 nieuwe groepen van start
- Persoonlijke benadering, Mijn Koers als kans om in hectische tijden zelf regie te houden
- Kennis en ervaring uit pilots proeftuin verbinden aan perspectieven deelnemers
- Kennis 'van buiten' inbrengen om plannen van ondernemers met andere expertise te verrijken.

PASSENDE KOE

Melk produceren met wat de Krimpenerwaard biedt, nu en in de toekomst: zoveel mogelijk eigen gras, weidegang, weinig/geen maïs en een robot. Welke koe past daar het beste bij?

Raakt ook aan Adaptieve Jongvee opfok.

ACTIES / RESULTAAT

- Brainstorms met erfbetreders en melkveehouders
- Opstart metingen aan koegedrag, -gezondheid, productie & gras op 2 bedrijven
- Vervolg groepsbijeenkomsten

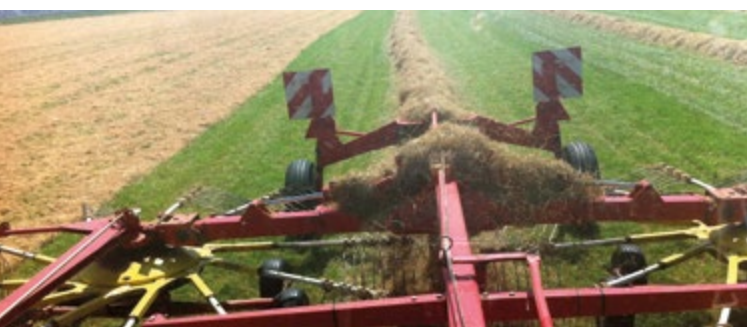
DUURZAAMHEIDSDATA KRIMPENERWAARD

Om landbouw met toekomstwaarde vorm te geven is het nodig om te weten waar je staat en waar je heen wilt en kunt. Data helpen daarbij en vergroten inzicht. We verzamelen cijfers en feiten, vergelijken en analyseren om deelprojecten te verbinden en ondersteunen.

ACTIES / RESULTAAT

- Analyse KringloopWijzer: bedrijven in de Krimpenerwaard scoren vaak iets beter op ammoniakemissie, percentage natuurbeheer en kg CO₂ per hectare t.o.v. van bedrijven in de westelijke veenweiden. Op energieverbruik, percentage blijvend grasland en stikstof bodemoverschot ligt de score juist wat lager. Voor eiwit van eigen land is de score vrijwel gelijk.
- Resultaten 'Quickscan mest en natuur in de Krimpenerwaard': Als er mag worden bemest, zou vooral de fosfaattoestand van de bodem sturend moeten zijn omdat deze grotendeels bepalend is voor de gewasproductie in relatief voedselrijke hooilanden op veen. Een (te) grote gewasproductie maakt het land minder geschikt voor weidevogels omdat deze juist van een open en wat ruige gewasstructuur houden.

NIEUWE PROJECTEN

IN DE STARTBLOKKEN

NETWERK DUURMELKEN KRIMPENERWAARD

Met Krimpenerwaardse melkveehouders verkennen of een verlengde lactatie (en dus minder vaak afkalven) voordelen kan opleveren voor de bedrijfsvoering. Startbijeenkomst in najaar 2020, i.s.m. met het landelijke 'Lactatie op Maat'.

DUURZAME KAVELPADEN

Verkennen welke alternatieve materialen er zijn om de huidige betonnen kavelpaden te vervangen. Van belang zijn factoren als gewicht (huidige beton wordt als te zwaar ervaren), effect op inklinking en bodem. Focus op duurzaam, verplaatsbaar (kavelruil), bruikbaarheid bij gladheid (bij regen), koevriendelijkheid, kostprijs en kringloopdenken.

HOOIMELK

Mogelijkheden verkennen om op een bedrijf in de Krimpenerwaard structureel hooi te maken, hooimelk te produceren en te vermarkten. Hoe kunnen we hooi het beste voeren aan de veestapel, welke diergroepen zijn daarvoor het meest geschikt en in combinatie met welke voedermiddelen komt het hooi het meest tot haar recht? En hoe ziet een goed verdienmodel eruit?

ENERGIERIJK GEWAS

Verkennen van (technische) mogelijkheden om structureel energie te telen en dit in te zetten naast het eigen gras in het rantsoen voor melkkoeien, waardoor het voeren van snijmaïs overbodig wordt. Daarbij wordt ook bekeken hoe het gewas geteeld kan worden met behoud van de bestaande grasmat.

GRONDSLAG WATER

Grondwaterstanden; er wordt veel over gesproken maar nog weinig gemeten. In dit project gaan we gebiedsdekkend grondwaterstanden opmeten. Met als doel bewustwording van en dialoog tussen de verschillende stakeholders over grondwater. Najaar 2020 gaan de metingen van start.

LEES VERDER OP

WWW.PROEFTUINKRIMPENERWAARD.NL

De Proeftuin Trots op de Krimpenerwaard is een initiatief van de gemeente Krimpenerwaard, ondersteund door de provincie Zuid-Holland. Uitvoering is in handen van PPP-Agro Advies, het Louis Bolk Instituut en het Veenweiden Innovatiecentrum (VIC)

Een aantal pilots van de Proeftuin Krimpenerwaard maken deel uit van de Regio Deal Bodemdaling Groene Hart. Het Groene Hart heeft een veenbodem en daardoor veel last van bodemdaling, zowel in het agrarisch als stedelijk gebied. Binnen de Regio Deal werken 8 regionale overheden, de rijksoverheid, kennisinstellingen, agrarische sector, bewoners en bedrijfsleven samen aan een aanpak voor het omgaan met bodemdaling. Dit gebeurt door 23 innovatieve experimenten uit te voeren. De kennis en oplossingen die in de regio worden verzameld, kunnen ook op andere plaatsen in Nederland en mogelijk internationaal worden toegepast. Meer informatie leest u op www.bodemdalingdebaas.nl.

